

УДК 81'25=112.2(045)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-1-19>

Ірина БАКЛАН,
orcid.org/0000-0002-2579-9862
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) *i.baklan.kpi@gmail.com*

Ангеліна КОВАЛЬСЬКА,
orcid.org/0009-0005-8749-5687
студентка II курсу магістратури факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) *kova.lina.ska@gmail.com*

ВІДТВОРЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ МЕТАФОР ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ ПРОМОВ О. ШОЛЬЦА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У статті розглянуто особливості відтворення концептуальної метафори як особливого когнітивного утворення в політичному дискурсі. Матеріалом розвідки послужили промови федерального канцлера Німеччини Олафа Шольца та їхні переклади українською мовою, розміщені на офіційних веб-порталах. Авторами узагальнено визначення концептуальної метафори та її характерних ознак, а також наведено типологію, за якою проведено аналіз матеріалу дослідження. За допомогою фреймів і слотів проведено метафоричне моделювання концепту ВІЙНА, завдяки чому полегшується оцінка та розуміння цього фрагмента дійсності. У статті виокремлено образ-схеми, до яких можна віднести концептуальні метафори у промовах федерального канцлера. На основі зібраного матеріалу дослідження розглянуто лексичні та семантичні прийоми перекладу, а також встановлено закономірності відтворення кожного типу концептуальних метафор у перекладі українською мовою. Отримані результати дозволяють простежити процеси концептуалізації та метафоризації в політичному дискурсі, завдяки чому можна відтворити образ політичного діяча крізь призму концептів у його промовах. Крім того, зроблені висновки демонструють характер і складність прийняття перекладацьких рішень, що баланують між буквальним перекладом і вибором відповідних трансформацій. У статті наголошено на важливості встановлення гіперо-гіпонімічних зв'язків між словами, завдяки чому відбувається вибір перекладацького прийому, пов'язаного із семантичним перетворенням цільового тексту. Зокрема, у статті наведено приклади, які свідчать про складність когнітивних процесів під час відтворення концептуальних метафор. Автори зосереджують увагу на цих процесах передусім під час застосування семантичних прийомів перекладу конкретизації та модуляції для досягнення кращого сприйняття цільового тексту.

Ключові слова: концептуальна метафора, образ-схема, метафоричне моделювання, фрейм, слот.

Ірина БАКЛАН,
orcid.org/0000-0002-2579-9862
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Theory, Practice and Translation of the German Language
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) *i.baklan.kpi@gmail.com*

Anhelina KOVALSKA,
orcid.org/0009-0005-8749-5687
2nd year master's student at the Faculty of Linguistics
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) *kova.lina.ska@gmail.com*

CONCEPTUAL METAPHORS RENDERING DURING THE TRANSLATION OF THE SPEECHES OF O. SCHOLZ INTO UKRAINIAN LANGUAGE

The article considers the peculiarities of rendering of conceptual metaphor as a special cognitive formation in political discourse. The research material is based on the speeches of the Federal Chancellor of Germany Olaf Scholz and their translations into Ukrainian, which are retrieved from official web portals. The authors summarize the definition of the conceptual metaphor and its characteristic features, and provide the typology, which helps carry out the analysis of the research material. By means of frames and slots a metaphorical modeling of the concept WAR is carried out, according to which it is easier to evaluate and understand this fragment of reality. The article highlights image-schemas, which include conceptual metaphors in the speeches of the Federal Chancellor. Based on the compiled research material, the lexical and semantic approaches of translation were considered and the regularities of the rendering of each type of conceptual metaphors in the translation into Ukrainian were established. The obtained results make it possible to trace the processes of conceptualization and metaphorization in political discourse, thanks to which it is possible to reproduce the image of a political figure through the prism of concepts in his speeches. Moreover, the achieved conclusions demonstrate the nature and complexity of making translation decisions, balancing between literal translation and the choice of appropriate transformations. The article emphasizes the importance of establishing hyper-hyponymic connections between words, thanks to which the choice of a translation technique related to the semantic transformation of the target text takes place. In particular, the article provides examples that affirm the complexity of cognitive processes during the rendering of conceptual metaphors. The authors focus attention on these processes, in the first place, when applying the semantic translation approaches of concretization and modulation to achieve a better perception of the target text.

Key words: conceptual metaphor, image-schema, metaphorical modeling, frame, slot.

Постановка проблеми. У фокусі досліджень когнітивної лінгвістики постає концепт як особливе загальне поняття, виражене словом, що має систему логічних відношень до одиничних предметів. Концептуальні метафори беруть участь у створенні ідіостилію автора, зокрема у промовах політичних діячів. З перекладацької точки зору важливо вміти їх ідентифікувати в тексті оригіналу та відтворювати у перекладі зі збереженням відповідних інтенціоналів. Саме тому перед нами постає нагальна потреба застосувати існуючі здобутки галузі дослідження концептуальних метафор у перекладацькій практиці.

Аналіз досліджень. Науковий доробок у сфері дослідження метафор свідчить про те, що це поняття є ключовим у галузевій термінології (Сиротін, 2021). Об'єктом філологічних досліджень постає метафора у філософсько-антропологічному вимірі (Овчаренко, 2021) або концептуальна метафора в різних дискурсах, наприклад, художньому (Бистров, Теслюк, 2021) та політичному (Кравченко, 2019). Серед опублікованих наукових праць є розвідки, присвячені питанням експресивності та емоційності метафор (Белінська, 2019; Мартинюк, 2017). Дослідження концептуальних метафор у політичному дискурсі стосується передусім створення образу відомих політичних діячів (Вербицька, Юрин, 2019; Семотюк, 2013). Переважна більшість наукових статей, з якими ми ознайомилися, була присвячена дослідженню англомовних текстів. Серед наукових розвідок, в яких досліджено концептуальні метафори німецького політичного дискурсу, є статті про морбальні концептуальні метафори (Жулінська, Смоляр, 2015) та концептуальні мета-

фори у виступах А. Меркель (Семотюк, 2013). На основі зазначених вище розвідок актуальним є дослідження особливостей відтворення концептуальних метафор у промовах нинішнього федерального канцлера Німеччини Олафа Шольца під час перекладу українською мовою.

Метою статті є визначення закономірностей відтворення концептуальних метафор, що використовує федеральний канцлер Німеччини у своїх промовах, під час перекладу українською мовою. *Об'єктом* дослідження постає концептуальна метафора, а *предметом* дослідження є особливості відтворення концептуальної метафори під час перекладу українською мовою. До кола завдань, що постають перед нами, належать визначення поняття концептуальної метафори, з'ясування процесів концептуалізації та метафоризації, а також виокремлення класифікацій, які будуть використані для дослідження особливостей відтворення концептуальних метафор у перекладі українською мовою. *Матеріалом* дослідження послуговували три промови О. Шольца німецькою мовою загальним обсягом 35 тис. друкованих знаків та їхні переклади українською мовою загальним обсягом 32 тис. друкованих знаків (разом 67 тис. друкованих знаків).

Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань було застосовано загальнонаукові (аналіз, синтез та індукція) та спеціальні методи дослідження (описовий метод, метод зіставного аналізу, метод трансформаційного аналізу, контекстуально-інтерпретаційний метод та метод кількісного аналізу). За допомогою методів аналізу та синтезу детально вивчено та систематизовано поняття концептуальної метафори. Метод індук-

ції дозволив сформулювати висновки щодо закономірностей відтворення концептуальних метафор у перекладі. Описовий метод допоміг під час виокремлення та класифікації концептуальних метафор. Метод зіставного аналізу було застосовано для виявлення спільних рис і відмінностей у використанні окремих типів концептуальних метафор у промовах А. Меркель та О. Шольца. Особливості відтворення концептуальних метафор у перекладі українською мовою, які зазнали лексико-семантичних перетворень під час перекладу, допоміг виявити метод трансформаційного аналізу. Контекстуально-інтерпретаційний метод було використано для розкриття концепту ВІЙНА у промовах О. Шольца. Метод кількісного аналізу було використано для об'єктивного представлення отриманих результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні існує велика кількість визначень поняття метафори. До її концептуального поля можна віднести такі слова, як: троп, аналогія, схожість, порівняння, перенесення, подібність, асоціація, контраст та уподібнення (Овчаренко, 2021: 31). Концептуалізація є процесом «систематизації та структуризації накопичених знань людини про навколишній світ і вербалізовану інтерпретацію образів та асоціацій» (Бистров, Теслюк, 2021: 13). Вона відбувається за допомогою когнітивної операції мапування, що полягає в осмисленні абстрактних концептуальних структур у термінах інших чітко структурованих та укорінених у «тілесному досвіді» базових доменах (наприклад, простір, колір, звук, температура, тиск, біль, запах, час, емоція) (Мартинюк, 2017: 23). У когнітивній семантиці для розуміння та оцінки будь-якого фрагмента дійсності використовується метафоричне моделювання за допомогою фреймів і слотів, котрі належать до певної понятійної області за наявності емоційно-значеннєвого компонента, що пов'язує первинні та вторинні значення одиниць (Жулінська, Смоляр, 2015: 72). Концептосфера досліджених текстів політичних промов федерального канцлера Німеччини Олафа Шольца сфокусована на подіях в Україні після 24 лютого 2022 року, пов'язаних зі збройною російською агресією. Розглядаючи концепт ВІЙНА, нами було виокремлено такі фрейми та слоти, в які можна розподілити зібраний матеріал дослідження (концептуальні метафори):

Фрейм 1. Наслідки війни

Слот 1.1. Фізичний і психологічний стан (концептуальні метафори: Leid n – страждання, Schmerz m – біль).

Слот 1.2. Знищення (концептуальні метафори: Mord m – вбивство, Zerstörung f – руйнування,

Katastrophe f – катастрофа, schwerer Schaden – велика шкода).

Слот 1.3. Переміщення (концептуальні метафори: Vertreibung f – вигнання, das Zurück in die Zeit – повернення у часи).

Фрейм 2. Спосіб ведення війни

Слот 2.1. Прояв насильницьких дій (концептуальні метафори: Gewalt f – сила, militärische Gewalt – військова сила, Waffengewalt f – сила зброї, Aggression f – агресія, Überfall m, Angriff m – напад).

Фрейм 3. Шляхи подолання війни

Слот 3.1. Прийняття рішень (концептуальні метафори: Zäsur f – рішуча зміна, große Herausforderung – серйозний виклик).

Фрейм 4. Причини війни

Слот 4.1. Протиправні дії (ein infamer Völkerrechtsbruch – підле порушення міжнародного права, sich ins Abseits stellen – нехтувати чимось).

Слот 4.2. Неправильні дії (концептуальна метафора: schwerer Fehler – важка помилка).

Слот 4.3. Розбіжності інтересів (концептуальна метафора: Konflikt m – конфлікт).

Згідно з теорією Лакоффа–Джонсона в основі метафоричних виразів і висловлювань полягають концептуальні метафори (Сиротін, 2021: 68). Концептуальна метафора – це когнітивне утворення, що поєднує корелятивний і референтний домени, в результаті чого відбувається відображення або мапування вихідного концепту на цільовий (Вербіцька, Юрин, 2019: 28). На думку І. Голубовської, провідною ознакою концептуальної метафори є експресивність (Белінська, 2019: 1008). Проте слід зауважити, що концептуальні метафори реалізуються за допомогою вільних словосполучень, є звичними в повсякденній комунікації та через відсутність яскраво вираженої образності зазвичай не усвідомлюються як метафори (Мартинюк, 2017: 24). Будь-яку концептуальну метафору можна звести до образ-схем (image-schema), до яких належать ПРОСТІР, УМІЩЕННЯ, РУХ, БАЛАНС, СИЛА, ОДИНИЧНІСТЬ / ЧИСЛЕННІСТЬ, ІДЕНТИЧНІСТЬ, ЕКЗИСТЕНЦІЯ (Мартинюк, 2017: 23–24). Образ-схемами концептуальних метафор нашого дослідження стали ПРОСТІР (10% – 2 од.), РУХ (15% – 3 од.), СИЛА (15% – 3 од.) та ЕКЗИСТЕНЦІЯ (60% – 12 од.).

У класифікації концептуальних метафор Дж. Лакоффа і М. Джонсона розрізняють онтологічну (антропоморфну, артефактну та природоморфну), структурну та орієнтаційну метафори (Семотюк, 2013: 99–100). Онтологічні метафори представляють спосіб сприйняття дійсності через фізичні об'єкти, орієнтаційні метафори зосеред-

жені на просторовому відношенні, а структурні метафори націлені на спосіб осмислення через певну структуру. Структурні метафори також називають «метафорами передачі» або «метафорами каналу зв'язку», оскільки вони структурують одні уявлення через інші (Овчаренко, 2021: 55). Провівши зіставний аналіз результатів дослідження концептуальних метафор, представлених у статті Ореста Семотюка на матеріалі виступів А. Меркель, з отриманими нами результатами на матеріалі промов О. Шольца, ми дійшли висновку, що нинішній федеральний канцлер Німеччини у своїх промовах так само використовує всі три типи концептуальних метафор (онтологічні, орієнтаційні та структурні). За частотністю вживання у промовах О. Шольца переважають структурні концептуальні метафори (75% – 15 од.), за ними слідує онтологічні (15% – 3 од.) та орієнтаційні (10% – 2 од.) концептуальні метафори.

Відтворення концептуальних метафор у перекладі відбувається за допомогою лексичних і семантичних прийомів перекладу. Онтологічні антропоморфні метафори у промовах О. Шольца відтворено за допомогою прийому лексичної заміни, який передбачає використання словникових відповідників (напр., Schmerz m – біль, Aggression f – агресія, Leid n – страждання). Прийом лексичної заміни не спричиняє труднощі під час перекладу. Натомість під час відтворення орієнтаційних концептуальних метафор перекладач стикається із необхідністю застосування семантичних прийомів конкретизації та модуляції. Розглянемо такі приклади:

Приклад 1

Aber es gibt kein Zurück in die Zeit des 19. Jahrhunderts, als Großmächte über die Köpfe kleinerer Staaten hinweg entschieden (Scholz, 24.02.2022).

Але немає повернення у часи 19 століття, коли великі держави приймали рішення без відома менших держав (Шольц, 24.02.2022).

Концепт ВІЙНА асоціюється з рухом у зворотний бік, відставанням і деградацією, тому в перекладі концептуальної метафори *das Zurück* використано семантичний прийом конкретизації або переклад на основі гіперо-гіпонімічних зв'язків між лексемами *zurück* (досл. *назад*) і *повернення*. На основі уявлень про цю концептуальну метафору відбувається розуміння метафоричного виразу *die Zeit zurückdrehen* (укр. *повернути час назад*).

Приклад 2

Er stellt sich auch ins Abseits der gesamten internationalen Staatengemeinschaft (Scholz, 27.02.2022).

Тим самим він нехтує всією світовою спільнотою (Шольц, 27.02.2022).

Термін *Abseits* (укр. *офсайд*) у футболі означає положення поза грою, тобто порушення правил, за якого гравець атакуючої команди знаходиться ближче до воріт команди суперника до передачі йому м'яча, ніж гравці команди, що захищається. Під час відтворення концептуальної метафори *Abseits* у перекладі українською мовою застосовано семантичний прийом модуляції на основі причинно-наслідкових зв'язків між значеннями слів «порушення» та «нехтування». У перекладі структурних метафор у 60% досліджених одиниць використовується прийом лексичної заміни (напр., *Vertreibung f* – вигнання, *Mord m* – вбивство, *Zerstörung f* – руйнування, *Gewalt f* – сила, *Konflikt m* – конфлікт, *Katastrophe f* – катастрофа, *Waffengewalt f* – сила зброї, *Überfall m*, *Angriff m* – напад). У разі відсутності словникового відповідника перекладач вдається до прийому лексичного запозичення шляхом калькування (напр., *militärische Gewalt* – військова сила, *ein infamer Völkerrechtsbruch* – підле порушення міжнародного права, *schwerer Fehler* – важка помилка). Цей прийом перекладу застосовується у 20% досліджених структурних концептуальних метафор. Певні перетворення на семантичному рівні доводиться застосовувати під час модуляції (напр., *Zäsur f* – рішуча зміна, досл. докорінна зміна, злам; *große Herausforderung* – серйозний виклик, досл. великий виклик; *schwerer Schaden* – велика шкода, досл. тяжкі втрати). Семантичний прийом модуляції також спостерігається у 20% структурних концептуальних метафор. Докладніше про частотність вживання перекладацьких прийомів під час відтворення концептуальних метафор різних типів див. табл. 1 – Прийоми перекладу концептуальних метафор у промовах О. Шольца.

Висновки. Концепт ВІЙНА у промовах федерального канцлера Німеччини О. Шольца представлений за допомогою фреймів «наслідки війни», «спосіб ведення війни», «причини війни» та «шляхи подолання війни», які мають відповідні слоти. Так, наслідки війни виражені у слотах «фізичний і психологічний стан», «знищення» та «переміщення». Спосіб ведення війни має слот «прояв насильницьких дій». Шляхи подолання війни виражені у слоті «прийняття рішень». Серед слотів фрейму «причини війни» виокремлено протиправні або неправильні дії, а також розбіжності інтересів. Серед образів-схем концептуальних метафор у промовах О. Шольца можна назвати такі: ЕКЗИСТЕНЦІЯ (60%), РУХ (15%), СИЛА (15%) та ПРОСТІР (10%). Отримані результати

Таблиця 1

Прийоми перекладу концептуальних метафор у промов О. Шольца

	Лексичні прийоми перекладу		Семантичні прийоми перекладу	
	Лексична заміна	Лексичне запозичення шляхом калькування	Конкретизація	Модуляція
Онтологічна (антропоморфна) концептуальна метафора (3)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Структурна концептуальна метафора (15)	9 (60%)	3 (20%)	0 (0%)	3 (20%)
Орієнтаційна концептуальна метафора (2)	0 (0%)	0 (0%)	1 (50%)	1 (50%)
РАЗОМ (20)	12 (60%)	3 (15%)	1 (5%)	4 (20%)

дослідження свідчать про те, що для промов федерального канцлера Німеччини О. Шольца є характерними всі три типи концептуальних метафор: структурні (75%), онтологічні (15%) та орієнтаційні (10%). Для відтворення концептуальних метафор застосовують лексичні та семантичні прийоми перекладу. Лексична заміна є найбільш частотним прийомом (60%), що застосовується під час відтворення онтологічних та структурних концептуальних метафор. Лексичне запозичення

шляхом калькування (15%) використовується у перекладі структурних концептуальних метафор. Семантичний прийом конкретизації (5%) є найменш частотним і спостерігається під час відтворення орієнтаційної концептуальної метафори. Прийом модуляції (20%) є характерним для перекладу структурних та орієнтаційних концептуальних метафор та ґрунтується на встановленні причинно-наслідкових або синонімічних зв'язків між словами в тексті оригіналу й тексті перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белінська В. Експресивність концептуальної метафори Петра Перебийноса. *Trajectoriâ Nauki = Path of Science*. 2019. Т. 5, № 11. С. 1008–1013. URL: <https://doi.org/10.22178/pos.52-2> (дата звернення: 30.07.2023).
2. Бистров Я. В., Теслюк Л. В. Репрезентація образ-схеми КОНТЕЙНЕР з орієнтацією ВСЕРЕДИНИ–ЗЗОВНІ в англomовному художньому тексті. *Записки з романо-германської філології*. 2021. Випуск 1(46). С. 11–22.
3. Вербицька А., Юрин О. Концептуальна метафора як засіб створення образу Дональда Трампа в ЗМІ. *Актуальні питання іноземної філології*. 2019. № 11. С. 28–34.
4. Жулінська М., Смоляр Н. Морбальна концептуальна метафора у сучасному німецькому політичному дискурсі. *Актуальні питання іноземної філології*. 2015. № 3. С. 71–79.
5. Мартинюк А. П. Відтворення англійських конвенціональних метафор емоцій в українських перекладах. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Іноземна філологія*. 2017. Вип. 85. С. 21–28.
6. Овчаренко Н. М. Метафора і метафоризація: філософсько-антропологічний вимір : дис. ... д-ра філософії : 033. Харків, 2021. 219 с.
7. Семотюк О. Концептуальна метафора як механізм реалізації когнітивної матриці «Свій – Чужий» у політичному дискурсі (на прикладі виступів А. Меркель). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2013. № 17. С. 98–101.
8. Сиротін О. С. Антропоморфна метафора в англійській термінології ветеринарії. *Міжнародний філологічний часопис*. 2021. Т. 12, № 4. С. 67–70. URL: <https://doi.org/10.31548/philolog2021.04.012> (дата звернення: 30.07.2023).
9. Шольц О. Заява Федерального канцлера Федеративної Республіки Німеччина Депутата Німецького Бундестагу Олафа Шольца, Берлін, 27 лютого 2022 року. *Die Bundesregierung*. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-en/news-2009518> (дата звернення: 30.07.2023).
10. Шольц О. Телевізійна промова Федерального канцлера Німеччини Олафа Шольца, депутата Німецького Бундестагу з приводу нападу Росії на Україну. *Die Bundesregierung*. Берлін, 24 лютого 2022 р. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/statement-scholz-ukrainisch-2008092> (дата звернення: 30.07.2023).
11. Scholz O. Fernsehansprache von Bundeskanzler Scholz anlässlich des russischen Überfalls auf die Ukraine. *Die Bundesregierung*. Berlin, 24. Februar 2022. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/fernsehansprache-von-bundeskanzler-scholz-anlaesslich-des-russischen-ueberfalls-auf-die-ukraine-2007824> (Zugriff am: 30.07.2023).
12. Scholz O. Regierungserklärung von Bundeskanzler Olaf Scholz am 27. Februar 2022. *Die Bundesregierung*. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/regierungserklaerung-von-bundeskanzler-olaf-scholz-am-27-februar-2022-2008356> (Zugriff am: 30.07.2023).

REFERENCES

1. Belinska V. (2019). Ekspresyvnist kontseptualnoi metafory Petra Perebyinosa [Expressivity of Peter Perebyinis's Conceptual Metaphor]. *Trajectoriâ Nauki = Path of Science*, 5(11), 1008–1013. <https://doi.org/10.22178/pos.52-2> [in Ukrainian].
2. Bystrov, Ya. V., & Tesliuk, L. V. (2021). Rerezentatsiia obraz-skhemy KONTEINER z oriantatsiieiu VSEREDYNI–ZZOVNI v anhlomovnomu khudozhnomu teksti [Representation of image-scheme container with IN–OUT orientation in the

English-language fictional text]. *Zapysky z romano-hermanskoj filolohii* [Notes on Romano-Germanic philology], (1(46)), 11–22. [in Ukrainian].

3. Verbytska, A., & Yuryn, O. (2019). Kontseptualna metafora yak zasib stvorennia obrazu Donalda Trampa v ZMI [Conceptual Metaphor for Portraying Donald Trump in English Media]. *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii* [Current issues of foreign philology], (11), 28–34. [in Ukrainian].

4. Zhulinska, M., & Smoliar, N. (2015). Morbialna kontseptualna metafora u suchasnomu nimetskomu politychnomu dyskursi [Conceptual morbid metaphor in modern German political discourse]. *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii* [Current issues of foreign philology], (3), 71–79. [in Ukrainian].

5. Martyniuk, A. P. (2017). Vidtvorennia anhliiskykh konvetsionalnykh metafor emotsii v ukrainskykh perekladakh [Rendering English conventional metaphors of emotion in Ukrainian translations]. *Visnyk KhNU im. V. N. Karazina. Inozemna filolohiia* [Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. Foreign philology], (85), 21–28. [in Ukrainian].

6. Ovcharenko, N. M. (2021). Metafora i metaforyzatsiia: filosofsko-antropolohichni vymiry [Metaphor and metaphoricization: philosophical and anthropological dimension] [Thesis for obtaining the Doctor of Philosophy degree]. V. N. Karazin Kharkiv National University. [in Ukrainian].

7. Semotiuk, O. (2013). Kontseptualna metafora yak mekhanizm realizatsii kohnityvnoi matrytsi “Svii–Chuzhyi” u politychnomu dyskursi (na prykladi vystupiv A. Merkel) [Conceptual metaphor as a mechanism of cognitive matrix “Self–Other” in the political discourse (based on speeches of A. Merkel)]. *Naukovyi visnyk Skhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo* [Scientific bulletin of Lesya Ukrainka East European national university. Philological sciences. Linguistics], (17), 98–101. [in Ukrainian].

8. Syrotin, O. S. (2021). Antropomorfna metafora v anhliiskii terminolohii veterynarii [Anthropomorphic metaphor in the English veterinary terminology]. *Mizhnarodnyi filolohichni chasopys* [International journal of philology], 12(4), 67–70. <https://doi.org/10.31548/philolog2021.04.012> [in Ukrainian].

9. Sholts, O. (2022a, February 27). *Zaiava Federalnoho kantslera Federatyvnoi Respubliky Nimechchyna Deputata Nimetskoho Bundestahu Olafa Sholtsa, Berlin, 27 liutoho 2022 roku* [Statement by the Federal Chancellor of the Federal Republic of Germany Olaf Scholz, Member of the German Bundestag, Berlin, the 27th of February 2022]. Die Bundesregierung. <https://www.bundesregierung.de/breg-en/news-2009518> [in Ukrainian].

10. Sholts, O. (2022b, February 24). *Televiziina promova Federalnoho kantslera Nimechchyny Olafa Sholtsa, deputata Nimetskoho Bundestahu z pryvodu napadu Rosii na Ukrainu* [Televised speech by the Federal Chancellor of Germany, Olaf Scholz, a member of the German Bundestag, regarding Russia’s attack on Ukraine]. Die Bundesregierung. <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/statement-scholz-ukrainisch-2008092> [in Ukrainian].

11. Scholz, O. (2022a, February 24). *Fernsehansprache von Bundeskanzler Scholz anlässlich des russischen Überfalls auf die Ukraine* [Televised speech by the Federal Chancellor of Germany, Olaf Scholz, a member of the German Bundestag, regarding Russia’s attack on Ukraine]. Die Bundesregierung. <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/fernsehansprache-von-bundeskanzler-scholz-anlaesslich-des-russischen-ueberfalls-auf-die-ukraine-2007824> [in German].

12. Scholz, O. (2022b, February 27). *Regierungserklärung von Bundeskanzler Olaf Scholz am 27. Februar 2022* [Statement by the Federal Chancellor of the Federal Republic of Germany Olaf Scholz, Member of the German Bundestag, Berlin, the 27th of February 2022]. Die Bundesregierung. <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/regierungserklaerung-von-bundeskanzler-olaf-scholz-am-27-februar-2022-2008356> [in German].